

Datum**Adress**

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2024-495

Yttrande**Till**

Utbildningsdepartementet

Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta krav i SFI

U2024/00641

Sammanfattning

Malmö stad instämmer i att förslagen kan ge ökad individuell uppföljning och ökad andel elever som slutför sfi och som därmed kan få förbättrade förutsättningar för självförsörjning. Malmö stad ser dock att de föreslagna reglerna kring tidsbegränsning kommer att innebära att elever som inte har lärt sig svenska efter tre år, eller efter förlängning i upp till ytterligare tre år, kommer att stå utan möjlighet till fortsatt svenskundervisning. Dessa personer kan få svårt att integreras i samhället och klara sin försörjning vilket även kan innebära negativa konsekvenser för deras barn och för jämställdheten. Detta kan även innebära ökade kostnader för långvarigt försörjningsstöd och stora utmaningar att erbjuda adekvata insatser i planeringen mot egen försörjning. Sammantaget kan Malmö därför inte oreserverat stödja förslaget om tidsbegränsning.

Malmö stad saknar även förslag till förstärkningar av sfi som skulle kunna göra det möjligt att fler elever med kort utbildningsbakgrund klarar utbildningen inom föreskriven tid. Staten behöver tillföra kommunerna resurser för utökad stöd och fler undervisningstimmar i sfi. Kommunen förutsätter här att finansieringsprincipen tillämpas. På ett övergripande plan ser Malmö stad också en utökad dokumentation och administration för kommunerna. Vidare lyfter Malmö stad att effekterna av förslagen kan vara osäkra och att andra utredningar kan påverka utfallet av förslagen.

Malmö stad menar att regeringen argumenterar väl för förslaget om ikraftträdande och övergångsbestämmelser men kan trots detta inte oreserverat stödja utredningens förslag. Kommunen anser att det är viktigt att det görs en konsekvensbeskrivning av vad tidsbegränsningen av sfi innebär för gruppen elever som inte kommer att klara kursen inom stipulerad tid. Det behöver göras en utökad analys av hur samhällets stöd till denna grupp ska se ut. En sådan konsekvensbeskrivning och utökad analys behöver göras innan en eventuell förändring genomförs.

Yttrande

6.4 – Rätten till sfi ska gälla i tre år

Malmö stad ser att tidsbegränsningen kan utgöra en drivkraft då den individuella studieplanen och inläringen blir mer målinriktad för både elev och lärare. Förslaget bör öka genomströmningen i utbildningen, främja språkinläringen och göra att samhällets resurser används mer effektivt. Malmö stad kan dock inte oreserverat stödja utredningens förslag då kommunen också gör bedömningen att förslagen medför ett antal konsekvenser och risker för elever, kommunerna och samhället i stort. Dessa redovisas nedan.

Exkludering från sfi som kan påverka integration och försörjning

För närvarande studerar cirka 4 550 elever sfi i Malmö – 1 700 elever på folkhögskolor och 2 850 inom Komvux Malmö. Sfi bedrivs på tre olika studievägar där studieväg 1 vänder sig till den som inte kan läsa och skriva på sitt modersmål eller har kort utbildning, medan studieväg 3 vänder sig till den som är mer van att studera. I Malmö studerar cirka 1 100 elever sfi på studieväg 1.

Malmö stad uppskattar att cirka 80 procent av eleverna på studieväg 1 riskerar att inte klara av att fullfölja utbildningen inom tre år. Enligt regeringens förslag skulle vissa av dem sannolikt kunna förlängas ett halvår i taget utifrån särskilda skäl, men den största delen bedöms komma att stå utan sfi-undervisning tre år efter att de påbörjade sfi för första gången. Om dessa elever inte kan läsa sfi måste det finnas en hållbar lösning inom kommunen för dessa individer. Malmö stad vill här poängtera att staten behöver tillföra kommunerna resurser för utökat stöd och fler undervisningstimmar i sfi. Kommunen förutsätter här att finansieringsprincipen tillämpas.

Malmö stad ser att reglerna kring tidsbegränsning kommer att innebära att elever som inte har lärt sig svenska efter tre år, eller efter förlängning i upp till ytterligare tre år, kommer att stå utan möjlighet till fortsatt svenskundervisning. För dessa personer är det ofta svårt att hitta alternativa planeringar och de riskerar att få svårt att integreras i samhället och klara sin försörjning. Malmö stad bedömer också att detta kan innebära negativa konsekvenser för deras barn.

Risk för ökade kostnader för långvarigt försörjningsstöd

Många av dem som nekas fortsatt sfi kommer att vara hänvisade till att ansöka om ekonomiskt bistånd för sig och sina familjer. Malmö stad bedömer att detta kan innebära ökade kostnader för långvarigt försörjningsstöd och stora utmaningar i att erbjuda adekvata insatser i planeringen mot egen försörjning – särskilt då möjligheten

att kombinera exempelvis arbetsmarknadsinsatser med sfi kommer att vara stängd för dem som har förbrukat sin rätt till sfi.

Avsaknad av förslag om förstärkningar

I förslaget till lagrådsremiss saknar Malmö stad förslag till förstärkningar av sfi. Förstärkningar skulle kunna göra det möjligt att fler elever med kort utbildningsbakgrund klarar utbildningen inom föreskriven tid. Malmö stad bedömer att sådana förslag till förstärkningar är nödvändiga för att nå önskade resultat.

Risk för negativ påverkan på likvärdighet och jämställdhet

Tidsgränsen för sfi är satt till tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen och inte utifrån tid i utbildning. Detta riskerar att drabba elever som haft avbrott på grund av exempelvis sjukskrivning, arbete eller föräldraledighet. Malmö stad ser att särskilt kvinnor riskerar att missgynnas då de oftare är föräldralediga än män.

Möjligheten till förlängning sex månader i taget vid särskilda skäl finns i upp till ytterligare tre år. Här blir dock huvudmannens bedömning och beslut helt avgörande för den enskildes rätt till fortsatta studier. Malmö stad bedömer att elever som har haft avbrott under de första tre åren ändå riskerar att nekas förlängning av huvudmannen om denne bedömer att eleven inte gör tillräckliga framsteg i utbildningen. Det finns här en risk för bristande likvärdighet när olika huvudmän ska göra bedömningar och fatta dessa beslut.

Förslaget ger ett behov att se över socialtjänstlagen

I 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) anges att den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. I detta ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Malmö stad bedömer att förslaget om tidsbegränsning av sfi kräver att lagstiftaren ser över skrivningarna 4 kap. 1 § SoL i förhållande till att alla inte längre kommer ha rätt att delta i sfi.

Osäkerhet kring effekter av förslagen

Malmö stad bedömer att förslaget medför en ökad administration för kommunerna. I lagrådsremissen anförs att förslaget kan också inledningsvis innebära att elever deltar i utbildningen i högre grad och under fler timmar per vecka än i dag. Eleverna kommer att läsa sfi mer koncentrerat och kan också förväntas avbryta utbildningen i lägre grad. Att fler fullföljer sfi och gör det snabbare medför enligt utredningen minskade

kostnader för kommunerna. Det är dock inte säkert att de föreslagna ändringarna i skollagen kommer att ge denna effekt.

Andra utredningar kan påverka förslaget

Malmö stad vill lyfta svårigheterna att göra bedömningar kring förslaget om tidsbegränsning av sfi utan att ha en klar bild av vilka förslag andra pågående utredningar kommer att landa i. Ett exempel är utredningen ”En ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare” (Dir. 2023:149). Denna ska bland annat ska ta ställning till om godkänt deltagande i kurser i svenska språket och samhällsorientering ska kunna utgöra villkor för kvalificering till de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna.

6.3 – Det ska stå i den individuella studieplanen när eleven för första gången togs emot till sfi

Den individuella studieplanen ska enligt förslaget följa eleven under sfi-studierna även om eleven under utbildningen byter huvudman och hemkommun. Malmö stad vill poängtera att rutinerna kring detta måste förtydligas. När eleven påbörjar sfi-studier måste det på något sätt gå att kontrollera om eleven tidigare läst sfi i sin tidigare hemkommun. Om eleven själv inte presenterar en studieplan från tidigare studier finns det ingen möjlighet att veta om eleven läst sfi hos annan huvudman i sin tidigare hemkommun. Det mest praktiska vore att ha en central databas för dessa uppgifter.

8 – Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. För den som har tagits emot till sfi före ikraftträdandet föreslås rätten att delta i utbildningen gälla till och med den 31 december 2027. Malmö stad menar att regeringen argumenterar väl för denna förändring men kan trots detta inte oreserverat stödja utredningens förslag. Kommunen anser att det är viktigt att det görs en konsekvensbeskrivning av vad tidsbegränsningen av sfi innebär för gruppen elever som inte kommer att klara kursen inom stipulerad tid. Det behöver göras en utökad analys av hur samhällets stöd till denna grupp ska se ut. En sådan konsekvensbeskrivning och utökad analys behöver göras innan en eventuell förändring genomförs.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Agnes Wemme

